

مصاحبه‌شونده: ایران عالم زاده

مصاحبه‌کننده: کتبی

تاریخ مصاحبه: -

دانشکده: مهندسی شیمی و نفت - مرکز مهندسی بیوشیمی و محیط زیست (BBRC) Biochemical and
Bioenvironmental Eng. Research Center

سال ورود: ۱۳۴۴

۱- در سالی که وارد دانشگاه شدید وضعیت دانشگاه از نظر سیستم مدیریتی، امکانات، برنامه‌های آموزشی و شرایط فرهنگی سیاسی چگونه بود. در ابتدا با چه مسائل و چه مشکلاتی مواجه بودید.

از سال ۱۳۴۴ دانشگاه با پذیرش دانشجویان کارشناسی در رشته‌های فنی مهندسی و علوم پایه آغاز به فعالیت نموده بود. البته در سال ورود اینجانب ۱۳۴۷ به دانشگاه که مصادف با زمان ریاست پروفسور امین بود اولین دوره آغاز به پذیرش دانشجوی کارشناسی در رشته شیمی بود. با اینکه اولین دوره رشته شیمی محض و مهندسی علوم شیمی بود که هم اکنون بنام شیمی کاربردی شناخته می‌شود. ما از لحاظ علمی آموزشی مشکلات عمده‌ای نداشتیم حتی در مورد آزمایشگاه هم امکانات مورد نیاز همواره فراهم بود که شاید مهمترین علت آن مرهون حضور اساتید توانا با انگیزه و دلسوز بود که ساعت حضور تمام وقت آن‌ها در دانشگاه قابل توجه بود و کارکنان آزمایشگاه‌ها نیز از روحیه بسیار بالایی برخوردار بودند و ما از این لحاظ بسیار خوشنود بودیم. اساتید بسیار موفق و فعالی داشتیم که من همواره با همه آن‌ها علاوه بر احترام دانشجو و استاد از تجربیات علمی و پژوهشی آن‌ها ذینفع بودم از جمله با استاد دکتر فاضلی که بعداً همکار شدم در دوران کارشناسی دروس زیست فناوری و آزمایشگاه زیستی گذرانده بودم. دانشجویان رشته جدید مهندسی علوم شیمی ناچار بودند که از دانشکده‌های دیگر نیز دروسی اخذ نمایند که این امر باعث شد من علاوه بر دروس دانشکده شیمی با اساتید دانشکده‌های مهندسی شیمی، صنایع و فیزیک دروس دیگر اخذ نمایم و به این ترتیب

با اساتید بیشتری آشنا شوم و از علم و تجربیات آن‌ها استفاده کنم. از لحاظ مدیریت دانشگاه، مدیران ارشد دانشگاه در آن زمان همواره از خط مشی مرحوم دکتر مجتهدی بنیان‌گذار دانشگاه بهره‌یافته و لذا محیط آموزشی دانشگاه بسیا ر جذاب و از بالا ترین استانداردهای کشور و جهان برخوردار بود و هدف سیستم آموزش دانشگاه، به ثمر رسیدن فارغ التحصیلانی بود که در شرایط آن زمان بتوانند از مدیران یا پایه‌گذاران صنایع نوین کشور باشند. البته در سال‌های اولیه تاسیس دانشگاه تحصیلات تکمیلی هنوز برقرار نشده بود و لذا دانشجویان علاقمند به ادامه تحصیل ناچار به تحصیل در خارج از کشور بودند.

۲- آیا روند فعالیت‌های دانشگاه در جهت اهداف اولیه تاسیس می‌باشد. وضعیت فارغ التحصیلان را چگونه ارزیابی می‌کنید. در مورد رابطه اساتید با دانشجویان وضعیت چگونه است.

هدف اولیه دانشگاه به ثمر رسیدن مهندسی‌نی بود که بتوانند مدیران صنایع جدید و نوظهور در کشور باشند که به لطف خداوند این مهم با موفقیت آغاز و در حال تکامل است. و از سال ۱۳۵۰ دانشگاه با ایجاد دوره‌های تحصیلات تکمیلی در مقطع ارشد و در سال‌های بعد دوره دکتری بتدریج در دانشگاه برقرار شد که با توجه به توسعه آموزش عالی جهت بر طرف نمودن نیاز به اعضا هیئت علمی در داخل کشور این مهم رو به گسترش است. در مورد وضعیت فارغ التحصیلان باید اذعان کنم که همواره این فارغ التحصیلان آبرو و حیثیت دانشگاه راپایه ریزی و حفظ نموده اند. البته در سال‌های آغاز با توجه به شرایط آن زمان انگیزه‌ها قوی تر بود و با توجه به تعداد محدود فارغ التحصیلان، شرایط دسترسی به امکانات اشتغال فراهم تر بود از لحاظ اطلاعات در مورد موضوعات اجتماعی اطلاعات کامل تری داشتند. البته دانشجویان فعلی با توجه به پیشرفت‌های سریع و چشمگیر در رایانه و امکان دسترسی آسان به این مهم باعث شده که، شاید دانشجویان فعلی از لحاظ درک برخی مفاهیم از فارغ التحصیلان قبلی درک بهتری داشته باشند.

۳- مهمترین اقدامات انجام شده توسط جنابعالی در دوره فعالیت خود در دانشگاه و تصدی مسئولیت در دانشگاه جهت پیشبرد امور و بهبود وضعیت چه بوده است. چه دوره‌ها و یا گرایش‌ها و یا آزمایشگاه‌هایی راه اندازی شده و یا چه پروژه‌هایی انجام گرفته است. برنامه توسعه ای چه بوده است

من پس از فارغ التحصیلی کارشناسی در رشته مهندسی علوم شیمی در سال ۱۳۵۱ در مرکز مهندسی بیوشیمی و کنترل محیط زیست دانشگاه که بنیان گذر آن آقای دکتر فاضلی بودند بعنوان دستیار آموزشی پژوهشی مشغول به فعالیت شدم. این مرکز از سال ۱۳۴۹ بصورت دو آزمایشگاه و یک اطاق ریاست مرکز در ساختمان قدیم فیزیک قرار داشت که تعداد اعضا آن شامل ریاست مرکز دکتر فاضلی و دودستیار آموزشی پژوهشی که آقای مهندس محقق از ابتدا و بنده که جدیداً به این کادر پیوسته بودیم، البته دو تکنسین آزمایشگاه و دو عضو هیئت علمی حق التدریس آزمایشگاه هم در مرکز حضور داشتند که در آزمایشگاه زیست فناوری و کلکسیون میکروبی مرکز فعالیت داشتند. این کلکسیون میکروبی اولین کلکسیون میکروبی در کشور است (۱۳۵۱) اما آن زمان امکان ثبت آن در داخل و خارج از کشور موجود نبود اما به لطف خداوند چند سالی است که این کلکسیون ثبت بین المللی شده است. من بعداً دستیار آموزشی و پژوهشی در این مرکز مشغول شدم. در سال ۱۳۵۲ ساختمان جدید مرکز به محل جدید انتقال یافت که، اولین مرکز زیست فناوری در کشور بود. امکانات این مرکز بتدریج تکمیل شد و تعداد پژوهشگران در این مرکز افزایش یافت و این مرکز به یک مرکز بین المللی تغییر یافته که از کشورهای اروپایی، فرانسه دو نفر، انگلیس دو نفر و کشور ژاپن نیز دو نفر برای تحقیق و پژوهش در این مرکز فعالیت داشتند و محثین شاغل در این مرکز نیز برای دوره های کوتاه مدت و بلند مدت تحقیق به کشورهای اروپایی و ژاپن در طی سال های ۱۳۵۴-۱۳۵۶ عزیمت یافتند. از جمله اینجانب برای مدت ۳ ماه در دانشگاه تولوز فرانسه دوره کوتاه تحقیقاتی در دانشگاه اینزا تولوز گذراندم. پروژه های زیادی در این مرکز بصورت آزمایشگاهی و نیمه صنعتی در حال اجرا بود. من هم علاوه بر انجام پروژه تحقیقاتی در آزمایشگاه زیست فناوری دستیار آموزشی هم بودم و با کلکسیون میکروبی نیز همکاری داشتم. علاوه بر تکمیل دوره کوتاه مدت علمی، اینجانب طی تفاهم نامه موجود بین مرکز مهندسی بیوشیمی و محیط زیست به ریاست دکتر فاضلی و از کشور فرانسه آقای دکتر دوران، جهت ادامه تحصیل در مقطع ارشد و دکتری به دانشگاه اینزا در شهر تولوز فرانسه در زمینه زیست فناوری و صنایع غذایی عزیمت نمودم.

پس از عزیمت از فرانسه در سال ۱۳۶۱ بعنوان استادیار در این مرکز مهندسی بیوشیمی محیط زیست مشغول شدم و علاوه بر امور پژوهشی در آموزش دانشجویان مهندسی شیمی، درس گرایش صنایع غذایی و زیست فناوری را تدریس نمودم. مرکز مهندسی بیوشیمی با دانشکده مهندسی شیمی همکاری خوبی دارد و دانشجویان پروژه های تحصیلات تکمیلی را در این مرکز می گذرانند. از سال ۱۳۷۳ مرکز مهندسی بیوشیمی و محیط زیست به دانشکده مهندسی شیمی ملحق و بصورت همکار در امور آموزش و پژوهش ادامه فعالیت می دهند. پروژه های تحقیقاتی زیادی انجام شده که در بسیاری بنده مجری و در برخی بصورت همکار فعالیت داشته ام. پروژه های زیادی هم با بخش صنعت بخصوص صنعت غذا، بهداشتی و چرمسازی داشته ام که به نتایج پیش بینی شده و مورد نظر رسیده اند.

از لحاظ فعالیت های مسیولیتی اینجانب در فاصله سال های ۱۳۶۸-۱۳۷۲ رابط پژوهشی مرکز مهندسی بیوشیمی محیط زیست و در فاصله سال های ۱۳۸۹-۱۳۹۳ ریاست مرکز مهندسی بیوشیمی را بعهده داشته ام. مسیول گرایش صنایع غذایی در تحصیلات تکمیلی دانشکده مهندسی شیمی و نفت در سال های ۱۳۸۰-۱۳۹۵ و مسیول گرایش زیست فناوری از ۱۳۹۵-۱۳۹۷ بوده ام. آزمونهای آموزشی که در این مدت توسط اینجانب راه اندازی شده شامل آزمایشگاه میکروبیولوژی و آزمایشگاه صنایع غذایی است. از آزمایشگاه های تحقیقاتی تجهیز شده در دوران ریاست اینجانب آزمایشگاه آنالیز می باشد که عمده تجهیزات آن با بودجه تامین شده با حمایت اینجانب از بیرون دانشگاه تجهیز و مورد استفاده دانشجویان در مقاطع مختلف می باشد. تکمیل و ثبت بین المللی کلکسیون میکروبی مرکز از جمله فعالیت های اینجانب است.

۴- از لحاظ فعالیت های پژوهشی و ارتباط با صنعت دانشگاه چگونه بود

در دانشگاه فعالیت های پژوهشی بصورت شخصی و خود جوش در دانشکده ها توسط دانشجویان کارشناسی تحت نظر اساتید راهنما انجام می شد بدلیل نبودن دانشجویان تحصیلات تکمیلی در بسیاری از دانشکده ها این مهم توسط دانشجویان کارشناسی انجام می شد از جمله اینجانب پروژه کارشناسی کاملاً تجربی انتخاب نموده بودم که مشابه یک دانشجوی ارشد فعلی در آزمایشگاه برنامه تحقیقاتی داشتم. اولین مرکز پژوهشی تاسیس

شده در دانشگاه مرکز مهندسی بیوشیمی و کنترل محیط زیست بود. البته از اواخر سال ۱۳۵۰ که دوره تحصیلات تکمیلی در برخی از دانشکده ها آغاز شد، دانشجویان ارشد در این مقطع فعالیت داشتند و تحقیقات بتدریج توسعه یافت. از لحاظ ارتباط با صنعت معدودی از دانشکده ها و مراکز با صنعت بطور خصوصی همکاری داشتند و در این مورد نیز مرکز بیوشیمی با صنایع غذایی و دارویی همکاری خوبی داشت. در اوایل معاونت پژوهشی و ارتباط با صنعت بصورت فعلی برقرار نبود.

۵- نقاط قوت و ضعف دانشگاه از بعد آموزشی، علمی و اجرایی و پژوهشی چیست ؟

تاکنون دانشگاه شریف از لحاظ جذب دانشجویان ممتاز سرآمد دانشگاه های کشور بوده است. از لحاظ توسعه تحصیلات تکمیلی دانشگاه پیشرفت بسیار خوبی داشته بطوری که تعدادی از این فارغ التحصیلان این دانشگاه جذب خود، دانشگاه شده اند. البته شاید این حالت خیلی ایده آل باشد که دانشگاه اقداماتی را انجام دهد که بتواند دانشجویان ممتاز که برای ادامه تحصیل به دانشگاه های ممتاز خارج از کشور عزیزت نموده اند را پس از اتمام تحصیلات با شرایطی، امکانات فعالیت در دانشگاه به آن ها داده شود. از لحاظ پژوهشی مناسب است که دانشجویان تحصیلات تکمیلی همواره بتوانند در رشته های فنی مهندسی در پروژه های با حمایت صنعت جهت رفع مشکلات عدیده صنعت سهیم باشند.

۶- نحوه فعالیت و همکاری اساتید در دانشگاه را بفرمائید . از اساتید و همکارانی که دوره فعالیت خود برجستگی و خصوصیات ممتازی داشته و یا دارند و به عنوان الگو می باشند نام ببرید.

در مورد فعالیت و همکاری اساتید در دانشگاه باید اذعان شود که این همکاری فعلا چندان خوشنود کننده نیست. البته اساتید در پروژه های تحصیلات تکمیلی از حضور اساتید از سایر دانشکده ها بعنوان ممتحن مدعومستفید می شوند لیکن، شاید بهتر باشد که در صورت اشتراک زمینه های تخصصی اساتید بتوانند از مشاوره سایر اساتید دانشگاه در این زمینه بیشتر استفاده نمایند تا پروژه های تحصیلات تکمیلی از غنای بیشتری برخوردار باشد. اساتیدی که من در حوزه تحقیقاتی داشته ام شامل اساتید محترم فعلی مرکز مهندسی

بیوشیمی و جناب آقای دکتر فاضلی بنیان گذار این مرکز و اساتید محترم کنونی دانشکده مهندسی شیمی که همکاری علمی و تا حدی همکاری پژوهشی داریم.

۷- سطح علمی فعلی دانشگاه در مقایسه با دیگر دانشگاه ها چگونه است

خوشبختانه دانشگاه شریف با حضور دانشجویان ممتاز و فعالیت های بین المللی اساتید همواره از سطح علمی بالایی نسبت به سایر دانشگاه ها قرار داشته است. البته این امر نباید تصور شود که این شرایط دایمی است زیرا با پیشرفت سریع علوم در تمامی زمینه ها دانشگاه باید برنامه ای تدوین نماید که اولاً در دانشکده ها بخش آموزش و پژوهش در تدوین دوره های جدید آموزشی و بروز رسانی مطالب درسی نوین برای گرایش های مختلف، با توجه به پیشرفت علم و ایجاد انگیزه در اجرای پژوهش های مورد نیاز صنعت در کشور اقدام نماید.

۸- چه نقاط قوت و احیاناً ضعفی در تصمیمات و برنامه های اجرایی در دوره های مختلف دانشگاه از ابتدا ای ورود تا کنون دیده اید ، بفرمائید.

دانشگاه شریف همواره با انتخاب دانشجویان برتر از بالاترین رتبه در بین دانشگاه های کشور مطرح بوده است. و اینکه دانشجویان می توانند در طی دوران کارشناسی با گذراندن واحد کار آموزی یا کار ورزی در صنعت با امکانات صنعت کشور نیز آشنا شوند. البته در سال های اخیر مشاهده می شود که برخی از صنایع همکاری لازم را با دانشجویان کارآموز از خود نشان نمی دهند که این از جمله اشکالات مورد بررسی است و لذا باید از حضور دانشجویان فقط در واحد های فعال و بروز استقبال نمود. در مورد ارتباط با صنعت بین دانشگاه و صنایع تا کنون اقدام کافی صورت پذیرفته است و اگر ارتباطی برقرار است از طریق خصوصی اجرا شده است و تا آنجایی که مطلع هستم تعدادی افراد خاص در صنعت با مشاورین خاجی این چالش صنعت را رفع و رجوع می نمایند. و لذا پیشنهاد می شود که در بخش ارتباط با صنعت دانشگاه قدم های موثرتری برداشته شود.

۹- آیا دانشگاه اکنون پیر شده است یا پخته ؟

دانشگاه شریف از جمله دانشگاه های جوان در کشور ما است ، ۵۰ سال برای یک دانشگاه مدت کم و محدودی است و دلیلی بر پیری یا پختگی نمی باشد. تجربه های زیادی در این مدت اندوخته شده است که نیاز است

این مهم کماکان توسعه یابد. پیشرفت های علمی و پژوهشی قابل توجهی حاصل شده که امید است نسل های جدید وبا انگیزه بتوانند در شکوفایی دانشگاه قدم های موثر تری بردارند.

۱۰- نظر شما در مورد برنامه های توسعه دانشگاه از نظر فیزیکی، برنامه های آموزشی و پژوهشی فنآوری و تامین

مالی چیست ؟

یکی از موارد قابل بررسی، نیاز به توسعه فیزیکی دانشگاه می باشد بطوری که بخش های پژوهشی نیاز مبرم به فضای فیزیکی مناسب دارند شاید در این مورد بتوان به اشکال فضای فیزیکی مناسب برای مرکز تحقیقات مهندسی بیوشیمی اشاره نمود. قبلا این مرکز در ساختمان سوله در نزدیکی کارگاه ها قرار داشت که به توجه به برخی از برنامه های توسعه ای دانشگاه، مرکز ناچار به واگذاری سوله شده و به قسمت فعلی که جنب انتشارات دانشگاه است نقل مکان نموده و بعلت محدودیت فضای فیزیکی ناچار به اوراق نمودن گرمخانه های موجود شدیم که به اینصورت به ساختمان جدید انتقال یافت که بدلیل محدودیت فضا در ساختمان فعلی، هنوز گرمخانه ها قابل نصب و راه اندازی نشده اند و تعدادی از دستگاه ها از جمله دستگاه خشک کن پاششی که بدلیل بزرگی اندازه دستگاه در محل قدیم کماکان قرار دارند و قابل انتقال به ساختمان جدید نیست. باتوجه به نیاز ایجاد دوره های جدید آموزشی نیز توسعه فضای فیزیکی کاملا مورد نظر و ضروری می باشد. البته توسعه فضای فیزیکی دانشگاه نیاز به تامین مالی دارد که امید است بزودی این مهم فراهم شود.

۱۱- به نظر شما مهمترین اقدام یا اقداماتی که دانشگاه و همکاران باید انجام دهند چیست ؟

دانشگاه همواره باید شرایط پویایی و امید را در دانشجویان بخصوص دانشجویان کارشناسی زنده نگهدارد و این مهم در صورتی همواره پایدار می ماند که اساتید دانشگاه از پیشرفت ها در زمینه های علمی پژوهشی مرتبط در کشور و دنیا کاملا مطلع باشند. دوره های کوتاه مدت علمی یا بصورت کنفرانس در داخل و خارج می تواند علاوه بر اساتید برای حضور دانشجویان تحصیلات تکمیلی هم مفید واقع شود. بازدید های علمی برای دانشجویان در تمامی مقطع ها چه در داخل و در صورت امکان در خارج از کشور می تواند به این پویایی دانشجویان کمک نماید. دانشجویان خوب است که قبل از اینکه وارد بازار کار شوند بتوانند تجربه مختصری از

همکاری با شرکت های دانش بنیان که خوشبختانه در سال های اخیر تعداد آن ها در دانشگاه رو به افزایش است داشته باشند.

۱۲- اگر خاطرات جالبی از همکاران یا فارغ التحصیلان دارید بفرمائید

از خاطرات جالب از همکاران زمانی است که من بعنوان بورسیه از کشور فرانسه و بعنوان سهمیه هییت علمی از دانشگاه خودمان برای ادامه تحصیل خدمت مرحوم دکتر انواری که معاون آموزشی وقت در سال ۱۳۵۶ بودند، مشرف ف شدم ایشان تا متوجه شدند که من قرار است به دانشگاه اینزا در شهر تولوز در کشور فرانسه برای ادامه تحصیل بروم بسیار خوشوقت شدند و به من تبریک گفتند و اذعان نمودند که دانشگاه محل تحصیل ایشان هم در شهر تولوز بوده است و تولوز شهر دانشگاهی است و از لحاظ علمی از دانشگاه های معتبر فرانسه است. البته ایشان دکترای مهندسی برق را از یکی از دانشگاه های تولوز داشتند.

از خاطرات جالبی که من پس از عزیمت به دانشگاه اینزا تولوز فرانسه را دارم این است که ، در بدو ورود به محل آزمایشگاه تحقیقاتی برای انجام پروژه تکمیلی در دانشگاه اینزا تولوز فرانسه، متوجه شدم که واقعا امکانات آزمایشگاهی ما در کشور خودمان در آن سال با امکانات کشور فرانسه قابل مقایسه نبود یعنی، امکانات ما در آن سال در دانشگاه کاملا جدید، در حال کار و فعالیت بودند که این مهم با تلاش های شبانه روزی رییس مرکز بیوشیمی یعنی آقای دکتر فاضلی و همکاران دیگر در مرکز و دانشگاه موجب آن شده بود که تجهیزات بروز تهیه و همه این امکانات در حال استفاده توسط محققین و پژوهشگران در مرکز و انجام پژوهش های کاربردی باشد. البته آزمایشگاه های دانشگاه اینزاهم در طی تحصیل اینجانب تدریجا تجهیز و تکمیل و بروز شدند.